

Paula Kortesoja

**YHTEISÖPALVELUIDEN KIRPPUTORI- JA KIER-
RÄTYSRYHMIEN KÄYTTÖ KOTITALOUKSISSA**
Sosiodemografisten tekijöiden rooli jakamistaloudessa

Yhteiskuntatieteiden tiedekunta
Kandidaatintutkielma
Tammikuu 2024

TIIVISTELMÄ

Paula Kortesoja: Yhteisöpalveluiden kirpputori- ja kierrätysryhmien käyttö kotitalouksissa -
Sosiodemografisten tekijöiden rooli jakamistaloudessa
Kandidaatin tutkielma
Tampereen yliopisto
Yhteiskuntatutkimuksen tutkinto-ohjelma
Tammikuu 2024

Tässä tutkielmassa käsittelen sosiodemografisten tekijöiden yhteyttä kotitalouksissa tapahtuvaan tuotteiden ostamiseen ja saamiseen sekä vastaavasti myymiseen ja antamiseen yhteisöpalveluiden kirpputori- ja kierrätysryhmissä. Perinteisten jakamistalouden muotojen rinnalla on nykyään myös uudenlaisia palveluita. Perinteisiin palveluihin lukeutuvat esimerkiksi fyysiset kirpputorit ja kimppakyydit, kun taas digitalisoituminen ja alustatalous mahdollistavat uudenlaiset jakamistalouteen osallistumisen tavat esimerkiksi yhteisöpalveluiden kirpputoriryhmissä. Jakamistalous perustuu kansalaisten aktiiviseen toimintaan ja haluun auttaa toisiaan. Sen perustana voidaan pitää pyrkimystä kiertotalouteen, mutta toisaalta myös lisääntynyt kulutus jakamistalouden piirissä voi kiihdyttää talouskasvua. Jakamistaloutta yhteisöpalvelujen kontekstissa on tärkeää tutkia, koska se on ajankohtainen ja varsin uusi ilmiö, jota on tutkittu vain vähän.

Tutkielman aineistona on Tilastokeskuksen laatima kyselyaineisto ”Vertais- ja jakamistalouden ilmiöt kotitaloudessa 2019”, johon vastasi 1343 henkilöä. Tutkimuskysymykseni on seuraava: Mitkä sosiodemografiset tekijät ovat yhteydessä siihen, käytetäänkö kotitaloudessa sosiaalisen median yhteisöpalvelujen kirpputoriryhmiä? Selitettävänä muuttujina ovat kysymykset koskien sitä, onko viimeksi kuluneiden 12 kuukauden aikana kotitaloudessa ostettu tai saatu sekä vastaavasti myyty tai annettu jotain yhteisöpalvelujen kuten Facebookin kirpputori- tai kierrätysryhmissä. Selittäviä taustamuuttujia ovat sukupuoli, ikä, koulutustausta, kotitalouden rakenne sekä kotitalouden nettotulot.

Käytän tutkimusmenetelmänä ristiintaulukointia. Ristiintaulukoinnin tulokset osoittavat erittäin merkittäväksi iän, kotitalouden rakenteen sekä koulutuksen yhteyden yhteisöpalvelujen kirpputoriryhmien käyttöön. Merkittävä yhteys puolestaan on sukupuolen ja tulojen vaikutuksessa siihen, myydäänkö tai annetaanko kotitaloudessa jotain yhteisöpalveluiden kirpputoriryhmissä. Tilastollisesti melkein merkittävä yhteys on tulojen ja yhteisöpalveluissa tapahtuvan tuotteiden ostamisen tai saamisen välillä. Tulosten mukaan kirpputoriryhmiä käyttävät eniten naiset, 30–49-vuotiaat, perheelliset, korkeakoulutetut sekä korkeatuloiset.

Avainsanat: jakamistalous, kiertotalous, yhteisöpalvelut, sosiaalinen media, kirpputorit, kierrättäminen

Tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin OriginalityCheck –ohjelmalla.

Sisällysluettelo

1	Johdanto	1
2	Viitekehys	3
2.1	Jakamistalous	3
2.1.1	Jakamistalous ja sosiodemografiset tekijät: Suomalaiset auttajina	4
2.2	Kiertotalous	7
2.3	Alustatalous uudenlaisen jakamisen mahdollistajana	8
3	Tutkimusasetelma	9
3.1	Tutkimuskysymys	9
3.2	Tutkimusaineisto	9
3.2.1	Selitettävät muuttujat	10
3.2.2	Selittävät muuttujat	10
3.3	Menetelmä	11
3.4	Tutkimuseettiset kysymykset	11
4	Tulokset	12
4.1	Muuttujien jakaumat	12
4.2	Ristiintaulukointi	13
4.3	Sosiodemografiset tekijät ja yhteisöpalvelujen kirpputoriryhmien käyttö	16
5	Johtopäätökset	19
Lähteet		22
6.1	Aineisto	24

Taulukkoluetelo

Taulukko 1:	Selitettävien muuttujien ja selittävien sosiodemografisten muuttujien jakaumat.	12
Taulukko 2:	Sosiodemografisten tekijöiden yhteys yhteisöpalveluiden kirpputori- ja kierrätysryhmissä tapahtuvaan tuotteiden ostamiseen ja saamiseen viimeisen 12 kuukauden aikana (%).	14
Taulukko 3:	Sosiodemografisten tekijöiden yhteys yhteisöpalveluiden kirpputori- ja kierrätysryhmissä tapahtuvaan tuotteiden myyntiin ja antamiseen viimeisen 12 kuukauden aikana (%).	15

1 Johdanto

Käytetyn tavaran liikkuminen kansalaisten välillä on Suomessa kasvava ilmiö, johon on ottanut osaa jo kolme neljästä kotitaloudesta (Mäenpää 2020a, 153). Perinteisten jakamistalouden muotojen, kuten kirpputorien ja naapuriavun, rinnalla nykyteknologia mahdollistaa uudenlaiset jakamisen toteuttamisen tavat. Näitä ovat esimerkiksi nettikirpputorit ja sosiaalisen median ryhmät, joissa jaetaan hyödykkeitä ja palveluja. (Tilastokeskus 2020.) Tarkastelen tutkielmassani erilaisten sosiodemografisten tekijöiden yhteyttä kotitalouksissa tapahtuvaan tuotteiden ostamiseen ja saamiseen sekä vastaavasti myymiseen ja antamiseen yhteisöpalvelujen kirpputori- ja kierrätysryhmissä. Aihetta on tärkeä tutkia, sillä vertais- ja jakamistalous ovat ajankohtaisia, mutta vielä suhteellisen vähän tutkittuja ilmiöitä.

Jakamistalouden perustana on tuotteiden ja hyödykkeiden jakamisen sekä kokonaisuudessaan kaikenlaisen toisten auttamisen vapaaehtoisuus (Mäenpää 2020a, 155). Toiminnalla on myös kestävyuden ulottuvuus, sillä jakamistalouden palvelut mahdollistavat kestävämpien valintojen tekemisen. Tällaisia valintoja voivat olla esimerkiksi hävikkiruoan ja kimppakyydin hyödyntäminen sekä käytettyjen tuotteiden ostaminen uuden sijasta. (Kotiranta, Jylhämäki & Hurmerinta 2019, 2.) Julkisen vallan tehtävänä on puolestaan saavutettavuuden lisääminen eli palveluiden käytön mahdollistaminen helposti jokaiselle (Mäenpää 2020a, 155).

Nykyteknologian mahdollistama jakamistalous on kansalaislähtöistä tasavertaisten yksilöiden välillä tapahtuvaa toimintaa jonkin alustan välityksellä (Mäenpää & Timonen 2020, 6–8). Digitalisaatio eli ihmisten kyky ja halu toimia tekniikan välityksellä toistensa kanssa on keskeinen tekijä mediavälitteisessä jakamistaloudessa. Sosiaalinen media näyttäytyykin uudenlaisena yhteisöllisyyttä mahdollistavana tekijänä ja yhteisöllisyyden kokemus puolestaan voi kannustaa yksilöitä toimimaan. (Mäenpää & Faehnle 2017, 20–21.)

Jakamistalouden piiriin kuuluvat palvelut voidaan jakaa kaupallisiin ja kansalaislähtöisiin. Kaupallisten palveluiden piiriin kuuluvat esimerkiksi nettikirpputorit sekä fyysiset kirpputorit (Mäenpää 2020b, 71). Nettikirpputorien kuten Tori.fi -sivuston rinnalla käytettyjen tuotteiden ja palveluiden kauppaa voidaan nähdä tapahtuvan kansalaislähtöisesti esimerkiksi niin yksityishenkilöiden Instagram-tileillä kuin Facebook-ryhmissä. Ominaisuuksiensa puolesta sosiaalisen median kirpputori- ja kierrätysryhmät poikkeavat kaupallisista palveluista siten, ettei niissä ole niin paljon ominaisuuksia kuten maksunvälitystä tai yhtä kattavia hakutoimintoja. Ryhmät ovat

kuitenkin tyypillisesti organisoituja ja avoimia siten, että niihin voi lähtökohtaisesti osallistua kuka vain rekisteröitymisen ja sääntöjen noudattamisen ollessa ainoita vaatimuksia. (Tilastokeskus 2017.) Näin ollen sosiaalisen median kirpputoriryhmät ovat saavutettavuudeltaan hyviä, mikä on tyypillistä jakamistalouden palveluille (Mäenpää & Timonen 2020, 13).

Historiallisesta näkökulmasta jakamistalouden harjoittamiseen on johtanut teollistumisen kautta vaurastunut yhteiskunta, jossa yksilöillä on usein ylimääräisiä resursseja omistuksessaan. Teollistumista seurasi yhä kasvava kaupungistumiskehitys. Sen merkitys jakamistaloudessa korostuu siten, että jakamistalouden palvelut ovat usein kaupunkikohtaisia, kuten monet Facebookin kirpputoriryhmät, ja vaativat riittävän suuren määrän käyttäjiä ollakseen toimivia. Teollistumisen tuoman vaurastumisen ohella on historiasta huomioitava myös taloudelliset taantumet ja kansainvälinen muuttoliike, jotka ovat osaltaan vaikuttaneet siihen, että vähävaraiset yksilöt ovat alkaneet harjoittaa tarpeiden mukaan käytettyjen tuotteiden ja palveluiden vaihtoa. Nykyään yhteisöpalveluiden, kuten Facebookin, kirpputoriryhmien pariin löytävät hyvin erilaisista asemista ja lähtökohdista tulevat yksilöt. Ryhmiä käyttävät esimerkiksi kaikenlaisista tulo-
luokista tulevat ihmiset. Vaikka kirpputori- ja kierrätysryhmissä liikkuvat tuotteet ovat usein selkeästi halvempia kuin uudet tuotteet, ei näin aina ole. Käytetyn tavaran kauppaa voivat ohjata myös esimerkiksi ekologiset syyt. Toisaalta vähäinen tavaramäärä ja minimalistinen elämäntapa, joka pyrkii kulutuksen vähentämiseen, näkyy eräänlaisena ilmiönä tai trendinä ja ylimääräisen omaisuutensa voi laittaa kiertoon jakamistalouden keinoin. (Mäenpää & Faehnle 2017, 22–23.)

Aloitin tutkielmani viitekehyksen käsittelystä, jossa kerron jakamistaloudesta tehdystä tutkimuksesta Suomessa sekä esittelen keskeiset käsitteet. Kerron myös aikaisemmasta tutkimuksesta, jota on tehty toisten ihmisten vapaaehtoisen auttamisen sekä sosiodemografisten tekijöiden yhteydestä, sillä auttaminen on keskeinen tekijä jakamistaloudessa. Tämän jälkeen esittelen tutkimusasetelman, joka sisältää tutkimuskysymyksen ja kuvauksen käyttämästäni Tilastokeskuksen aineistosta sekä analyysimenetelmästä. Avaan kyseisessä luvussa myös tutkielmaan liittyviä tutkimuseettisiä kysymyksiä. Tästä siirryn analyysivaiheeseen, jossa kerron tutkielmani tuloksista. Johtopäätösosiossa kokoan vielä yhteen keskeiset tulokset sekä tuon esiin omia näkemyksiä tuloksiin liittyen. Lopuksi pohdin tutkielmani rajoitteita sekä ideoita jatkotutkimukselle.

2 Viitekehys

2.1 Jakamistalous

Jakamistalous on käsitteenä osin hajanainen ja sille on tutkimuskirjallisuudessa erilaisia määritelmiä. Jenna Päläs (2022, 23) on väitöskirjassaan määritellyt jakamistalouden viestintäteknologian, kuten älypuhelinsovellusten, mahdollistamaksi yksilöiden väliseksi toiminnaksi, jossa jaetaan vähässä käytössä olevia tavaroita ja palveluita. Mäenpään ja Timosen (2020, 6) määritelmä on samansuuntainen, sillä heidän mukaansa jakamistaloudessa kuluttajat nähdään aktiivisina toimijoina, jotka vertaisina luovat ja jakavat hyödykkeitä sekä palveluja keskenään. Jakamistalouden harjoittamisen tavoitteet ovat usein sosiaalisia ja ekologisia eli kestävyyyden tähtääviä, mutta toisaalta myös jakamistalouden piirissä tapahtuvaa kulutusta voi ohjata uutuuden viehäytys ja kulutuksesta saatava nautinto. Tällaisten tunteiden ja halujen ohjatessa kuluttamista, myös jakamistalouden toiminta aiheuttaa talouskasvun kiihtymistä. (Mustonen & Lindblom 2016; Laurell & Sandström 2017, 58; Mäenpää & Timonen 2020, 6). Todellisen kestävämmän kulutuksen voi yksilötasolla todeta vaativan tietoisista kestävämpien valintojen tekemistä arjessa, johon jakamistalouden toimintatavat tarjoavat mahdollisuuden. Tutkielmassa painotan jakamistalouden toimintaa kestävyyyden lisäämisen näkökulmasta, sillä kuten edellä mainitsen, ekologisten syiden on nähty aikaisemmassa tutkimuksessa olevan keskeisiä tekijöitä jakamistalouden harjoittamisessa.

Jakamistaloudesta tehdyissä tutkimuksissa on esimerkiksi selvitetty mitä tuotteita ja palveluita Suomessa jakamistalouden parissa liikkuu ja kuinka aktiivista jakamistalouden toimintaa on esimerkiksi perinteisillä fyysisillä kirpputoreilla verrattuna internetin erilaisiin alustoihin. Tilastokeskus (2019) on tutkinut Suomessa tapahtuvaa jakamistalouden toimintaa, josta on selvinnyt jakamistalouden piirissä liikkuneen jo vuosien ajan eniten tavaroita kyytipalveluiden ollessa toiseksi suosituin jakamistalouden muoto. Sekä tavaroiden myynti että ostaminen internetistä on ollut nousujohteista (Tilastokeskus 2019). Kun verrataan erilaisia käytetyn tavarantoimintapaikkoja, voidaan havaita verkkokaupan olevan suosituin (33 %). Toiseksi eniten suositaan perinteisiä kirpputoreja (31 %) ja lähes yhtä käytettyjä ovat jo yhteisöpalvelut (26 %). (Mäenpää 2020b, 71.) Kaupan liitto (2018) on puolestaan todennut vuonna 2018 Facebook-ryhmien verkkokauppojen olleen Suomen toiseksi suurin vertaisverkkokauppa. Vaikka aikaisemman tutkimustiedon perusteella voi todeta myös Facebookin ja muiden yhteisöpalveluiden kirpputoriryhmissä liikkuvan eniten erilaisia tuotteita, on huomioitava, että myös palveluiden tarjoaminen

ryhmissä on mahdollista. Kansalaisten välillä tapahtuva jakamistalouden toiminta, josta käytetään myös käsitettä vertaistalous, on kokonaisuudessaan kasvanut vuosien aikana merkittäväksi ilmiöksi, johon on ottanut osaa kolme neljästä kotitaloudesta (Mäenpää 2020a, 153).

Verrattaessa kaupallisia palveluja ja yhteisöpalveluja, on huomattu, että yhteisöalustoilla tapahtuva käytetyn tavaran kauppa on arvoltaan selkeästi vähäisempää. Kaupallisiin palveluihin kuuluvat esimerkiksi verkkokaupat, kuten Tori.fi ja kirpputorisovellus Zadaa. Eroa voi kuitenkin selittää se, että yhteisöpalveluissa hinnat voivat olla monesti alhaisempia kuin kaupallisissa palveluissa. (Mäenpää 2020b, 71.) Sekä yksittäisten kansalaisten että yritysten motiivina osallistua jakamistalouteen nähdään ekologisesti kestävä elämäntavan edistäminen ja halu tehdä oma osansa maapallon pelastamiseksi. Jakamistaloudessa voi todeta yhdistyvän niin eettiset, sosiaaliset kuin yhteiskunnalliset motiivit ja pyrkimykset. (Mäenpää & Faehnle 2017, 22.)

Kotiranta, Jylhämäki ja Hurmerinta (2019, 25) kertovat Verohallinnon teettämässä selvityksessä, että jakamistalousalustojen on yhteensä todettu tuottavan taloudellisesti vielä suhteellisen vähän. Jakamistalouden toiminta mahdollistaa kuitenkin talouden monimuotoistumista. Jakamistalouden kasvattamiseksi olisi tärkeää lisätä poliittista keskustelua aiheen tiimoilta, jonka pohjalta voitaisiin lähteä toteuttamaan sitä tukevaa yhteiskuntapolitiikkaa. (Mäenpää & Timonen 2020, 14–16.) Jakamistalouden yhteydessä on tärkeää huomioida myös harmaan talouden näkökulma, joka nostetaan esiin Verohallinnon selvityksessä. Esimerkiksi jakamistalousalustoja koskevaa lainsäädäntöä olisi tarpeen kehittää. Selvityksessä mainitaan sivullisen tiedonantovelvollisuuden olevan verotusmenettelylain 15 §:ssä. Sen mukaan ”jokaisen on toimitettava Verohallinnolle verotusta varten tarpeelliset tiedot maksamistaan tai välittämistään rahanarvoisista suorituksista, niiden oikaisuista, saajista ja suoritusten perusteista”. Tätä lainsäädäntöä olisi tarpeen uudistaa, koska nykytilanteessa raha ei välttämättä kulje alustojen ylläpitäjien kautta vaan heillä saattaa olla vain tieto palvelun käyttäjien välillä tapahtuneesta kaupasta. Näiden tietojen olisi kuitenkin tärkeä kulkea veroviranomaisille. (Kotiranta ym. 2019, 25.)

2.1.1 Jakamistalous ja sosiodemografiset tekijät: Suomalaiset auttajina

Aikaisemmassa tutkimuksessa on tutkittu erityisesti suomalaisten auttamishalukkuutta sosiodemografisten tekijöiden yhteydessä. Vaikka käsittelen tutkielmassani yhteisöpalveluiden kirpputoriryhmiä, joissa tuotteista usein maksetaan, voidaan ryhmissä tuotteita myös antaa ja niitä saada ilmaiseksi. Lisäksi, kuten edellä on todettu, jakamistalouden toiminta perustuu osaltaan

toisten auttamiseen. Jakamistalouden toiminnan voidaan nähdä kuuluvan osaksi epävirallista auttamista, joka sisältää niin läheisten, kun esimerkiksi naapureiden ja tuntemattomienkin auttamisen (Tanskanen, Danielsbacka, Hämäläinen 2020, 213). Tutkimuksissa on tarkasteltu suomalaisten auttamishalukkuutta myös yleisellä tasolla. Jo vuonna 2008 Pessi (48) on todennut tutkimuksessaan, että suomalaiset auttavat eniten lähipiiriään ja näin on tehnyt 91 %. Suomalaiset näyttäytyvät kuitenkin halukkaina tuntemattomampienkin auttajina, sillä niin naapureita kuin tuntemattomia ihmisiä on auttanut jollain tavalla kaksi kolmesta. Pessi (2008, 60–61) havaitsi tarkastellessaan auttamista ja taustatekijöiden yhteyttä, että naiset auttavat miehiä useammin. Ikävertailussa 25–59-vuotiaat ovat aktiivisimpia naapuriavun antajia ja nuorimmat, 15–34-vuotiaat, ovat puolestaan halukkaimpia auttamaan tuntemattomia ihmisiä. Nuoret näyttäytyvät ikäryhmävertailussa kokonaisuudessaan halukkaimpina toisten auttajina ja heille auttaminen voi olla sen tuoman ilon ohella osa elämäntapaa. Hämäläinen, Tanskanen ja Danielsbacka (2020, 186) ovat myös saaneet samansuuntaisia tuloksia, sillä he toteavat alle 50-vuotiaiden olevan vanhempia ikäluokkia halukkaampia osallistumaan esimerkiksi vaate- tai tavarakeräykseen, prosenttiluvun ollessa jopa 65.

Pessi ja Oravasaari (2011) ovat tarkastelleet suomalaisten altruistista käyttäytymistä eli toisten huomioon ottamista. Sitä voidaan luonnehtia sosiaalisesti toiminnaksi, jossa tehdään tekoja toisten auttamiseksi (Pessi ja Oravasaari 2011, 72). Pessi ja Oravasaari esittelevät kolme auttajatyyppiä, joita ovat iloiset auttajat, varaukselliset auttajat sekä itsenäiset auttamismyönteiset henkilöt. Iloisiin auttajiin lukeutuvat henkilöt, jotka suhtautuvat muiden auttamiseen myönteisimmin. Auttaminen on osa heidän arvomaailmaansa ja se tuo heille esimerkiksi ilon sekä arvostuksen tunteita, jotka lisäävät auttamishalukkuutta. Varauksellisten auttajien puolestaan kerrotaan suhtautuvan myönteisesti auttamiseen, mutta auttaminen ei tule ikään kuin luonnostaan eivätkä he koe sitä velvollisuudekseen. Viimeinen, itsenäisten auttamismyönteisten ryhmä, osoittautui tutkimuksessa suurimmaksi ryhmäksi. Tähän ryhmään kuuluvat suhtautuvat auttamiseen myönteisesti ja tekevät sitä mielellään. Ero iloiseihin auttajiin on se, että tämän ryhmän edustajat auttavat ensisijaisesti arvojensa pohjalta eivätkä siitä saatavat sosiaaliset palkkiot ole heille niin tärkeitä. (Em. 78.)

Pessi ja Oravasaari (2011, 82–83) ovat selvittäneet tutkimuksessaan eri taustamuuttujien yhteyttä edellä esiteltyihin auttajatyyppeihin. Suurin osa naisista ja miehistä sijoittui itsenäisten auttamismyönteisten ryhmään. Sukupuolten välillä huomattiin kuitenkin selkeä ero, kun tarkasteltiin sitä, miten loput vastaajista oli sijoittunut kahteen muuhun ryhmään. Naisista noin kol-

mannes sijoittui iloisein auttajiin, kun taas miehistä ryhmään sijoittui vain noin viidennes. Varauksellisten auttajien kohdalla tulos on puolestaan käänteinen eli miehistä siihen sijoittui noin kolmannes ja naisista viidennes. (Em. 82.) Kokonaisuudessaan voidaan siis todeta, ettei sukupuolten välillä auttamishalukkuudessa havaittu suurta eroa, mutta naiset ovat yleisesti hieman halukkaampia auttamaan muita kuin miehet.

Ikää tarkasteltaessa tutkimuksessa havaittiin nuorten 18–24-vuotiaiden olevan halukkaimpia auttamaan. Heistä noin puolet sijoittuivat iloisten auttajien ryhmään. Varauksellisten auttajien määrän puolestaan todettiin kasvavan iän myötä. Tulotason ja auttamisen välillä havaittiin heikko yhteys. Mieluiten toisia auttoivat alle 3000 € kuussa ansaitsevat kotitaloudet. Varauksellisia auttajia eli heitä, jotka auttoivat epätodennäköisimmin, sijoittui puolestaan eniten 3001 € – 4999 € tienaavien ryhmään. Myös tuloja tarkasteltaessa huomattava osa vastaajista jokaisesta tuloluokassa sijoittui itsenäisiin auttamismyönteisiin, mutta eniten heitä oli yli 5000 € kuussa tienaavissa kotitalouksissa. Koulutusaste osoittautui tutkimuksessa merkittäväksi auttamista selittäväksi tekijäksi. Ihmisten todettiin olevan halukkaampia auttamaan sen mukaan mitä korkeampi koulutus heillä on. (Pessi ja Oravasaari 2011, 82–83.)

Kotitalouden rakenteen ja toisten vapaaehtoisen auttamisen välistä yhteyttä on tutkimuksissa tarkasteltu suhteellisen vähän, mutta aihetta on sivuttu esimerkiksi siltä osin, saavatko heikommassa asemassa olevat ikäihmiset, huono-osaiset nuoret sekä lapsiperheet apua (esim. Pelkonen & Tanskanen & Danielsbacka 2015; Danielsbacka & Hämäläinen & Tanskanen 2020). Sukulaisten auttamista ovat tarkastelleet esimerkiksi Hiilamo ja Niemelä (2011, 145–163) kotitalouksien välisten tulonsiirtojen osalta ja todenneet, että eniten taloudellista tukea tulonsiirtojen avulla saavat yksin asuvat alle 65-vuotiaat, johon sisältyvät myös muun muassa opiskelijat. Vielä tarkemmassa ikäluokan tarkastelussa todetaan, että tulonsiirtoja saivat eniten alle 25-vuotiaat. Lapsiperheet puolestaan saavat tulonsiirtoja huomattavasti harvemmin kuin yksin asuvat alle 65-vuotiaat. Lapsiperheitäkin harvemmin tulonsiirtoja saavat yksin asuvat yli 65-vuotiaat. Siirryttäessä tulonsiirtojen antajien tarkasteluun, huomataan, että yli 65-vuotiaat parit ovat edustetuin ryhmä ja lapsiperheissä tulonsiirtoja annetaan keskimääräisellä tasolla tai hieman sitä vähemmän. (Hiilamo & Niemelä 2011, 158.)

Eräs auttamishalukkuuteen vaikuttava tekijä, jonka Pessi ja Oravasaari (2011, 83–84) ovat nostaneet esiin, on myös yhteenkuuluvuuden tunne muihin ihmisiin. Kaikki tutkimuksessa esitellyt auttajatyypit kokevat hyvin vahvaa yhteenkuuluvuutta perheeseen, mutta siirryttäessä tarkaste-

lemaan erilaisia ihmisryhmiä, syntyy merkittäviä eroja. Iloiset auttajat kokevat yhteenkuuluvuutta toisiin ihmisiin enemmän kuin muut auttajatyypit, mutta ero itsenäisiin auttamismyönteisiin ihmisiin on melko pieni. Yksi suurimmista eroavaisuuksista näiden auttajatyypien välillä havaitaan kuitenkin, kun tarkastellaan yhteenkuuluvuutta naapureihin. Iloisista auttajista 42 % on vastannut kokevansa hyvin vahvaa tai melko vahvaa yhteenkuuluvuutta naapureihin, kun taas itsenäisistä auttajista näin on vastannut huomattavasti pienempi osa, 32 %. Varaukselliset auttajat kokevat muihin auttajatyyppeihin verrattuna selkeästi vähemmän yhteenkuuluvuuden tunnetta muihin ihmisiin. (Em. 84.)

Tutkimuskirjallisuuden pohjalta voi kootusti todeta, että erityisesti naiset, nuoremmat ikäluokat ja korkeammin koulutetut ovat halukkaimpia auttamaan muita omasta tahdostaan. Toisaalta on huomioitava, että ihmisten auttamishalukkuuteen vaikuttavat muutkin tekijät, kuten arvomaailma ja yhteenkuuluvuuden tunne toisiin ihmisiin. Jakamistalous ja erityisesti sen ilmeneminen sosiaalisen median yhteisöpalveluissa on vielä suhteellisen vähän tutkittu ilmiö Suomessa. Sen vuoksi on tärkeää saada lisää tietoa esimerkiksi sukupuolen, kotitalouden rakenteen, iän ja tulojen yhteydestä jakamistalouden harjoittamiseen.

2.2 Kiertotalous

Tutkielman teoreettinen viitekehys muodostuu kiertotalouden periaatteista. Kiertotalouden ajatuksena on siirtyä jatkuvaan resurssivirtaan perustuvasta lineaaritaloudesta kohti kiertotaloutta, joka pitää sisällään niin tuotteiden ekologisen suunnittelun kuin esimerkiksi kierrättämisen ja tuotteiden korvaamisen palveluilla (Nylén 2019, 283–284). Kiertotalous on käsitteenä noussut laajasti tunnetuksi vasta viime vuosien aikana. Esimerkiksi vuoden 2019 keväällä kiertotalous-sanana merkitystä ei osannut määritellä 51 % Turun yliopiston ja Itä-Suomen yliopiston kielten ja kauppatieteiden opiskelijoista. Sen sijaan syksyllä 2020 vastaajista enää 21 % oli tietämätön sanan merkityksestä (Sjöblom & Virsu 2021, 272).

Kiertotalouden tärkeyttä perustellaan siten, että ylikulutus, ilmastonmuutos ja väestönkasvu edellyttävät yhteiskuntien muuttumista kestävämpään suuntaan. Kiertotalouden ilmasto- ja ympäristöperusteiden rinnalla on huomioitava myös sen kytkeytyminen esimerkiksi talouskasvuun, yksityiseen kulutukseen sekä uusien työpaikkojen luomiseen. Huomionarvoista on se, ettei materiaaleja lopuksi tuhota, vaan niitä pyritään hyödyntämään mahdollisimman tehokkaasti luoden uusia tuotteita. (Harmaala 2017, 176.)

Kansalaisten välillä tapahtuvan hyödykkeiden ja palveluiden jakamisen voidaan nähdä olevan yksi kiertotalouden toteuttamiskeinoista ja laajemmassa kontekstissa osa elämäntapaa (Mäenpää 2020a, 153–154; Repo & Mykkänen 2020, 63). Kiertotalouden kehitys on sidottu osaksi ilmastonmuutospolitiikkaa ja sitä olisi tärkeää kehittää siten, että kuluttajien on mahdollista tehdä eettisiä valintoja, jotka tukevat teollisuuden muutosta kestävämpään suuntaan ja myös toisin päin (Mäenpää & Timonen 2020, 14). Kuluttajien mahdollisuus tehdä kestävämpiä kulu- tusvalintoja ja heidän harjoittamansa jakamistalouden toiminta yhdessä mahdollistavat kierto- talouden kehityksen.

2.3 Alustatalous uudenlaisen jakamisen mahdollistajana

Alustataloudeksi kutsutaan internetissä toimivia digitaalisia ja tietojärjestelmäpohjaisia palve- luja, joissa toimijat luovat, tarjoavat ja ylläpitävät tuotteita sekä palveluja muodostaen palvelu- kokonaisuuden (Mäenpää & Timonen 2020, 7). Näihin lukeutuvat niin verkkosivut kuin sovel- luksetkin (Kotiranta ym. 2019, 2). Vertaistalouden piiriin kuuluvia yhteisöpalveluiden kirppu- tori- ja kierrätysryhmiä voidaan pitää kansalaislähtöisinä alustatalouden muotoina (Mäenpää & Timonen 2020, 8). Alustatalouden voi siis todeta mahdollistavan uudenlaiset, nykyajan jaka- mistalouden muodot. Taloudellisesta näkökulmasta on tärkeää, että uudelle alustalle saadaan heti runsaasti tarjoajia ja toimintaa, sillä näin alustalla on mahdollisuus synnyttää uusia mark- kinoita. (Kotiranta ym. 2019, 2–3.)

Alustatalouden mahdollistaa historiallisesta näkökulmasta digitalisaation kehittyminen eli ih- misten kyky ja halu toimia tekniikan välityksellä toistensa kanssa. Digitalisaatio on keskeinen tekijä mediavälitteisessä jakamistaloudessa ja sosiaalisen median palvelut puolestaan lisäävät merkittävästi yhteisöllisyyttä ja vuorovaikutusta toisilleen ennestään tuntemattomienkin ihmis- ten kesken. (Mäenpää & Faehnle 2017, 20–21.) Sosiaalinen media auttaa myös kokoamaan yhteen samoista asioista, kuten ekologisesti kestävästä elämäntavasta kiinnostuneita ihmisiä.

3 Tutkimusasetelma

Tässä luvussa esittelen aluksi tutkimuskysymykseni, jonka jälkeen siirryn tutkielmassa käyttämäni aineiston kuvailuun. Sen jälkeen kerron tarkemmin tutkielmassa käyttämistäni muuttujista ja tutkimusmenetelmästä. Lopuksi käsittelem vielä lyhyesti tutkimukseen liittyviä tutkimuseettisiä tekijöitä.

3.1 Tutkimuskysymys

Tarkastelen tutkielmassani erilaisten sosiodemografisten taustamuuttujien yhteyttä kotitalouksissa tapahtuvaan tuotteiden ostamiseen ja saamiseen sekä myymiseen ja antamiseen yhteisöpalvelujen kirpputori- ja kierrätysryhmissä. Tutkimuskysymykseni on ”*Mitkä sosiodemografiset tekijät ovat yhteydessä siihen, käytetäänkö kotitaloudessa sosiaalisen median yhteisöpalvelujen kirpputoriryhmiä?*”.

Selittävät taustamuuttujat, joiden yhteyttä ryhmien käyttöön tarkastelen, ovat sukupuoli, ikä, koulutustausta, kotitalouden rakenne sekä kotitalouden nettotulot. Tarkastelen kyseisiä taustamuuttujia, koska ne ovat sosiaalitutkimuksessa tyypillisimpiä tekijöitä (Tietoarkisto 2021a).

3.2 Tutkimusaineisto

Käytän tutkimusaineistonani yhteiskuntatieteellisestä tietoarkistosta löytyvää aineistoa ”Vertais- ja jakamistalouden ilmiöt kotitaloudessa 2019” (FSD3501). Kyseessä on Tilastokeskuksen teettämä kyselytutkimus, jossa on kartoitettu niin perinteisiä kuin uudempia jakamistalouden palveluja 225 muuttujan avulla. Perinteiset palvelut kattavat esimerkiksi fyysiset kirpputorit, naapuriavun ja kimppakyydit kun taas uudemmilla palveluilla tarkoitetaan internet-alustojen kautta tapahtuvaa toimintaa kuten auton tai asunnon lyhytaikaista vuokrausta. Aineisto sisältää kysymyksiä myös muun muassa muiden auttamisesta ja hävikkiruuan ostosta. Suomessa ei ole aiemmin kerätty kotitalouksilta vastaavia tietoja, joita tässä Tilastokeskuksen kyselyssä on selvitetty, joten tutkimus antaa arvokasta tietoa aiheen tiimoilta (Mäenpää & Timonen 2020, 5).

Aineisto on kerätty syksyllä 2019 itse täytettävän verkkolomakkeen ja puhelinhaastattelujen avulla. Satunnaisotokseen on valikoitunut 3000 18–65-vuotiasta Tilastokeskuksen Suomen väestöä koskevasta tietokannasta. Vastausprosentiksi saatiin 45, joten vastauksia kertyi yhteensä 1343 kappaletta. Taustatietoina selvitettiin muun muassa vastaajan ikä, sukupuoli, koulutus,

kotitalouden nettotulot sekä kotitalouden rakenne. Selvitän näiden taustatekijöiden yhteyksiä siihen, osallistutaanko kotitaloudessa jakamistalouteen yhteisöpalveluiden kautta.

3.2.1 Selitettävät muuttujat

Valitsin aineistosta sellaiset muuttujat, jotka kartoittavat yhteisöpalveluissa tapahtuvaa vertais- ja jakamistaloutta, joko ostamisen tai myymisen kautta. Muuttujat ovat: *Oletko sinä tai joku muu kotitaloutesi jäsen ostanut tai saanut viimeksi kuluneiden 12 kuukauden aikana jotain... Facebookin tai muiden yhteisöpalvelujen kirpputori- tai kierrätysryhmästä?*” sekä ” *Oletko sinä tai joku muu kotitaloutesi jäsen myynyt tai antanut viimeksi kuluneiden 12 kuukauden aikana jotain... Facebookin tai muiden yhteisöpalvelujen kirpputori- tai kierrätysryhmässä?*”. Vastausvaihtoehdot koskivat esimerkiksi vaatteita, kenkiä ja erilaisia tavaroita, joiden lisäksi oli avokysymys siltä varalta, etteivät annetut vastausvaihtoehdot olleet sopivia. Vaikka yhteisöpalveluiden kirpputoriryhmissä on mahdollista myydä ja ostaa myös palveluita, on niiden osuus varsin pieni eikä niitä mainittu vastauksissa avokysymysten kohdallakaan. Käytän tutkielmassani yleisnimitystä tuote viitaten vastaajien kirpputoriryhmissä ostamiin ja myymiin asioihin.

3.2.2 Selittävät muuttujat

Selittävät taustamuuttujat, joiden yhteyttä yhteisöpalvelujen käyttöön tarkastelen tutkielmassani, ovat sukupuoli, ikä, kotitalouden nettotulot, kotitalouden rakenne sekä koulutustaso. Sukupuolen tarkastelua varten määrittelin puuttuvaksi eli tarkastelun ulkopuolelle vastausvaihtoehdon ”muu”, sillä vain neljä vastaajaa oli ilmoittanut sukupuolekseen muun kuin nainen tai mies. Ikä on aineistossa luokiteltu viiteen luokkaan seuraavasti: 19–29-vuotiaat, 30–39-vuotiaat, 40–49-vuotiaat, 50–59-vuotiaat sekä 60-vuotta tai yli olevat. Kotitalouden nettotulot on myös luokiteltu viiteen luokkaan: Alle 1500 €, 1500–2299 €, 2300–3299 €, 3300–4499 € sekä vähintään 4500 €. Puuttuvaksi määrittelin vastausvaihtoehdon ”EOS” eli en osaa sanoa. Kotitalouden rakenne on aineistossa jaettu yksin asuviin, kaksin puolison kanssa asuviin, puolison ja lapsen/lasten kanssa asuviin sekä yksin lapsen/lasten kanssa asuviin. Muita vastausvaihtoehtoja olivat ”Joku muu tilanne” sekä ”EOS”. Nämä määrittelin puuttuviksi tiedoiksi.

Koulutustaso sisälsi alun perin 10 eri vastausvaihtoehtoa, joten luokittelin sen uudelleen yhdistäen vastausvaihtoehdot neljään luokkaan. Yhdistin vastausvaihtoehdot ”osa perus- tai kansakoulua tai vähemmän” sekä ”peruskoulu, kansakoulu tai keskikoulu” yhdeksi luokaksi, jonka nimesin ”peruskoulu/kansakoulu tai alempi”. Luokan ”ylioppilastutkinto” pidän yhtenä erillisenä luokkana. Vastausvaihtoehdot ”ammattikoulu tai muu ammatillinen tutkinto” sekä ”ammatillinen opistoasteen tutkinto” puolestaan yhdistin luokaksi ”ammattikoulu/ammattiopisto”. Korkeimman koulutustason luokan nimesin seuraavasti: ”korkea-aste”. Luokkaan kuuluvat aineiston pohjalta ”ammattikorkeakoulu tai muu alempi korkeakoulututkinto”, ”ylempi korkeakoulututkinto” sekä ”lisenssiaatti tai tohtorin tutkinto”. Loput luokat ”jokin muu” ja ”EOS” jätin tarkastelun ulkopuolelle.

3.3 Menetelmä

Käytän tutkimusmenetelmänä ristiintaulukointia. Sen avulla on mahdollista tutkia muuttujien jakaumia sekä muuttujien välisiä suhteita (Tietoarkisto 2021b). Tilastollisen merkitsevyyden testaamiseksi tehdään Pearsonin khiin neliö -testi (Tietoarkisto 2021c). Sen avulla tarkastellaan havaittujen ja odotettujen frekvenssien eroavaisuuksia. Testin tuloksena saadaan p-arvo, jonka avulla selvitetään tuloksen tilastollista merkitsevyyttä eli sitä, voidaanko havaittujen erojen katsoa pätevän myös perusjoukkoon. (Tietoarkisto 2021b.)

3.4 Tutkimuseettiset kysymykset

Noudatan tutkielmassani hyvän tieteellisen käytännön perusperiaatteita, joita ovat luotettavuus, rehellisyys, arvostus sekä vastuunkanto (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2023, 11). Kunnioitan muiden tutkijoiden työtä asianmukaisilla viittauskäytännöillä enkä vääristele aikaisempaa tutkimustietoa tai saamiani tuloksia. Tutkielman aineisto (<https://urn.fi/urn:nbn:fi:fsd:T-FSD3501>) on ladattu Yhteiskuntatieteellisestä tietoaarkistosta (FSD), johon se on arkistoitu tutkimus-, opetus- ja opiskelukäyttöä varten. Tilastokeskus on tutkimuksen teettäjänä huolehtinut vastaajien yksityisyydensuojasta ja aineisto on anonymisoitu siten, että vastaajia ei pysty henkilöimään tietojen perusteella. Olen sitoutunut tietoaarkiston asettamiin käyttöehtoihin aineiston käsittelyssä ja säilyttämisessä. Tutkielman valmistuttua poistin kaiken aineiston materiaalin tietokoneeltani.

4 Tulokset

Tässä luvussa tarkastelen ensin kotitalouksien yleistä osallistumista jakamistalouteen yhteisöpalvelujen kirpputori- ja kierrätysryhmissä muuttujien jakaumien avulla. Sen jälkeen siirryn ristiintaulukoinnin tulosten esittelyyn, jossa olen selvittänyt sosiodemografisten tekijöiden ja kotitalouksien yhteisöpalvelujen kirpputori- ja kierrätysryhmien käytön yhteyttä.

4.1 Muuttujien jakaumat

Taulukossa 1 on esitetty sekä selitettävien että selittävien muuttujien jakaumat.

Taulukko 1: Selitettävien muuttujien ja selittävien sosiodemografisten muuttujien jakaumat.

	N	%
On ostanut tai saanut tuotteita yhteisöpalveluiden kautta viimeisen 12 kk:n aikana	1339	
Kyllä		34
Ei		66
On myynyt tai antanut tuotteita yhteisöpalveluiden kautta viimeisen 12 kk:n aikana	1341	
Kyllä		28
Ei		72
Sukupuoli	1339	
Mies		46
Nainen		54
Ikä	1343	
19–29		17
30–39		20
40–49		21
50–59		21
60–		20
Kotitalouden nettotulot	1303	
Alle 1500 €		13
1500–2299 €		18
2300–3299 €		23
3300–4499 €		23
4500 € tai enemmän		23
Koulutus	1331	
Peruskoulu/kansakoulu tai alempi		10
Ammattikoulu/ammattiopisto		41
Ylioppilastutkinto		11
Korkea-aste		39
Kotitalouden rakenne	1266	
Yksin asuva		24
Kaksin puolison kanssa		39
Puolison ja lapsen/lasten kanssa		34
(Yksin) Lapsen/lasten kanssa		4

Aineiston vastaajat ovat valikoituneet satunnaisotannalla Tilastokeskuksen Suomen väestöä koskevasta tietokannasta eli vastaajat on valittu siten, että heidän taustatietojensa jakauma olisi mahdollisimman sama kuin Suomen koko väestössä. Avaan ensin taulukon 1 havaintoja selittävien muuttujien osalta. Kun tarkastellaan tuotteiden ostamista tai saamista yhteisöpalvelujen kirpputori- ja kierrätysryhmissä viimeisen 12 kuukauden aikana, voidaan huomata, että noin kolmasosa on ostanut tai saanut jotain kirpputori- tai kierrätysryhmästä. Tuotteiden myyntiä tai antamista yhteisöpalvelujen kautta tarkasteltaessa huomataan puolestaan, että hieman yli neljäsosa on myynyt tai antanut jotain yhteisöpalvelujen kautta. Yleisesti tarkasteltuna voidaan todeta tuotteiden ostamisen ja saamisen olevan yleisempää kuin myymisen tai antamisen.

Kun siirrytään selittävien taustamuuttujien tarkasteluun, voidaan jakaumista todeta, että vastaajissa on hieman enemmän naisia kuin miehiä. Ikäluokkiin vastaajat jakautuvat melko tasaisesti, mutta nuorimpien, 19–29-vuotiaiden, luokassa vastaajia on hieman vähemmän muihin ikäluokkiin verrattuna. Tulojen osalta huomataan, että kahteen alimpaan tuloluokkaan sijoittuu muita kolmea tuloluokkaa vähemmän vastaajia. Vastaajista huomattava osa on siis keskituloisia ja korkeatuloisia. Koulutuksen osalta voidaan todeta vastaajien sijoittuvan suurilta osin joko ammatillisen koulutuksen tai korkea-asteen koulutuksen suorittaneisiin. Kotitalouden rakenteen osalta eniten vastaajia sijoittuu kaksin puolison kanssa asuvien luokkaan, kun taas huomattavan pieni osa vastaajista asuu ainoana aikuisena lapsen tai lapsien kanssa.

4.2 Ristiintaulukointi

Alla olevissa taulukoissa on kuvattu ristiintaulukoinnin tulokset. Ensimmäisenä taulukossa 2 on kuvattu sosiodemografisten taustamuuttujien yhteyttä siihen, onko kotitalouksissa ostettu tai saatu jotain yhteisöpalveluiden kirpputori- tai kierrätysryhmissä viimeisen 12 kuukauden aikana.

Taulukko 2: Sosiodemografisten tekijöiden yhteys yhteisöpalveluiden kirpputori- ja kierrätysryhmissä tapahtuvaan tuotteiden ostamiseen ja saamiseen viimeisen 12 kuukauden aikana (%).

Sosiodemografiset tekijät	On ostanut tai saanut tuotteita yhteisöpalveluiden kautta viimeisen 12 kk:n aikana (%)
Sukupuoli	
Mies	32
Nainen	36
Ikä ***	
19–29	38
30–39	49
40–49	43
50–59	29
60–	13
Kotitalouden nettotulot *	
Alle 1500 €	25
1500–2299 €	33
2300–3299 €	35
3300–4499 €	39
4500 € tai enemmän	38
Koulutus ***	
Peruskoulu/kansakoulu tai alempi	25
Ammattikoulu/ammattiopisto	31
Ylioppilastutkinto	35
Korkea-aste	40
Kotitalouden rakenne ***	
Yksin asuva	20
Kaksin puolison kanssa	27
Puolison ja lapsen/lasten kanssa	53
(Yksin) Lapsen/lasten kanssa	46

*** p<0,001, ** p<0,01, *p<0,05

Toisen, taulukon 3, ristiintaulukointi puolestaan kuvaa selittävien muuttujien yhteyttä siihen, onko kotitalouksissa myyty tai annettu jotain viimeisen 12 kuukauden aikana.

Taulukko 3: Sosiodemografisten tekijöiden yhteys yhteisöpalveluiden kirpputori- ja kierrätysryhmissä tapahtuvaan tuotteiden myyntiin ja antamiseen viimeisen 12 kuukauden aikana (%).

Sosiodemografiset tekijät	On myynyt tai antanut tuotteita yhteisöpalveluiden kautta viimeisen 12 kk:n aikana (%)
Sukupuoli **	
Mies	25
Nainen	31
Ikä ***	
19–29	31
30–39	39
40–49	38
50–59	22
60–	11
Kotitalouden nettotulot **	
Alle 1500 €	21
1500–2299 €	22
2300–3299 €	30
3300–4499 €	31
4500 € tai enemmän	35
Koulutus ***	
Peruskoulu/kansakoulu tai alempi	20
Ammattikoulu/ammattiopisto	24
Ylioppilastutkinto	29
Korkea-aste	36
Kotitalouden rakenne ***	
Yksin asuva	18
Kaksin puolison kanssa	21
Puolison ja lapsen/lasten kanssa	44
(Yksin) Lapsen/lasten kanssa	37

*** p<0,001, ** p<0,01, *p<0,05

Khiin neliötestin tuloksia tarkastelemalla on mahdollista havaita eroja tulosten merkitsevyytasoissa. Mikäli p-arvo on alle 0,05, voidaan tulos tulkita tilastollisesti melkein merkitseväksi. P-arvon ollessa alle 0,01 katsotaan yhteyden olevan merkitsevää. Jos arvo on puolestaan pienempi kuin 0,001, tulkitaan tulos erittäin merkitseväksi. (Tietoarkisto 2021d.) Khiin neliötestin tuloksien perusteella erittäin merkitseviksi osoittautuivat ikä, kotitalouden rakenne sekä koulutus. Merkitsevää yhteys puolestaan on sukupuolen ja tulojen vaikutuksessa siihen, myydäänkö tai annetaan kotitaloudessa jotain yhteisöpalveluiden kirpputoriryhmissä. Tilastollisesti melkein merkitsevää yhteys on tulojen ja yhteisöpalveluissa tapahtuvan ostamisen välillä. Sukupuolen ja ryhmissä tapahtuvan ostamisen välillä ei puolestaan ole merkitsevää yhteyttä.

Kootusti voidaan todeta, että ristiintaulukoinnin tulosten mukaan ikä, koulutus sekä kotitalouden rakenne ovat kaikista vahvimmin yhteydessä yhteisöpalveluiden kirpputori- ja kierrätysryhmien käyttöön. Myös sukupuolen sekä kotitalouden tulojen ja yhteisöpalveluissa tapahtuvan myymisen välillä todettiin merkitsevää yhteyttä. Ristiintaulukoinnin perusteella voidaan tehdä päätelmä siitä, että nämä tulokset, joiden merkitsevyytasot ovat erittäin merkitseviä tai merkitseviä, ovat yleistettävissä perusjoukkoon eli ovat luotettavia tuloksia. Niiden tulosten kohdalla, joissa yhteys oli melkein merkitsevää tai yhteys puuttui kokonaan, ei tätä tulkintaa voida suoraan tehdä. Tulosten tulkinnassa on kuitenkin oltava kriittinen, sillä niihin voivat vaikuttaa esimerkiksi erilaiset vinoumat otoksessa, kuten vastaajakato.

4.3 Sosiodemografiset tekijät ja yhteisöpalvelujen kirpputoriryhmien käyttö

Tässä luvussa avaan ristiintaulukoinnin tuloksia tarkemmin. Ensinnäkin sukupuolta tarkasteltaessa voidaan huomata, että miehistä hieman alle kolmasosa ja naisista hieman yli kolmasosa on ostanut jotain kirpputoriryhmistä viimeisen 12 kuukauden aikana. Myymisen osalta erot sukupuolten välillä ovat hieman suuremmat, kun miesten kohdalla ryhmissä jotain myyneiden tai antaneiden osuus on neljäsosa ja naisten hieman alle kolmasosa. Kokonaisuudessaan erot sukupuolten välillä ovat melko vähäisiä niin tuotteiden ostamisen kuin myymisen osalta, mutta naiset näyttävät kuitenkin aktiivisempina yhteisöpalveluiden kirpputoriryhmien käyttäjinä miehiin verrattuna. Tulos oli odotettu, sillä naisten on todettu olevan jonkin verran miehiä halukkaampia auttamaan toisia, joka on jakamistalouden tärkeä periaate (esim. Pessi 2008, 60; Pessi ja Oravasaari 2011, 82–83).

Ikäryhmävertailussa huomataan, että 30–39-vuotiaat sekä 40–49-vuotiaat ostavat selkeästi eniten kirpputoriryhmistä. Sama on huomattavissa, kun tarkastellaan ryhmissä tapahtuvaa tuotteiden myymistä. Näissä ikäryhmissä lähes puolet ovat ostaneet ja noin 40 prosenttia myynyt tuotteita ryhmien kautta. Kokonaisuudessaan voidaan todeta alle 50-vuotiaiden toimivan huomattavasti aktiivisemmin yhteisöpalvelujen kirpputoriryhmissä verrattuna yli 50-vuotiaisiin. Tulos on linjassa aikaisemman tutkimuksen kanssa, sillä vertaisverkkokaupan toimintaa tutkittaessa on havaittu vanhemman sukupolven suhtautuvan käytetyn tavaran ostamiseen yleisesti negatiivisemmin, kun taas nuoremmat ikäryhmät tiedostavat vertaisverkkokaupan hyödyt paremmin (Kaupan liitto 2018). Alle 50-vuotiaiden on todettu myös osallistuvan vanhempia ikäluokkia halukkaammin esimerkiksi vaate- tai tavarakeräyksiin (Hämäläinen ym. 2020, 186). Kaiken kaikkiaan on myös todettu nuorimpien, alle 35-vuotiaiden, näyttäytyvän aktiivisimpina toisten auttajina ja hyvän tekeminen voi olla heille osa elämäntapaa (Pessi 2008, 60–61; Pessi ja Oravasaari 2011, 82). 30–49-vuotiaat toimivat ristiintaulukoinnin tulosten perusteella sosiaalisen median kirpputoriryhmissä nuorimpia, 19–29-vuotiaita, aktiivisemmin, mutta tulosta voisi nähdä selittävän esimerkiksi sen, että nuoret asuvat usein yksin, tai pienissä kotitalouksissa, jolloin tarvetta uusille tuotteille tai vastaavasti tuotteiden myymiselle ei ole yhtä usein kuin isommilla, erityisesti lapsia sisältävillä kotitalouksilla. 30–49-vuotiaiden suurimpaan aktiivisuuteen ryhmissä voi vaikuttaa myös vakaampi taloudellinen tilanne verrattuna nuorempaan, 19–29-vuotiaiden ikäluokkaan. Tulosten perusteella todennäköisempi selitys on kuitenkin se, että monet perheellistyvät kuuluessaan 30–49-vuotiaiden ikäryhmään ja perheelliset toimivat ryhmissä muita useammin.

Kotitalouden nettotuloja tarkasteltaessa huomataan, että sekä ryhmissä tapahtuva ostaminen, että myyminen kasvaa melko tasaisesti mitä korkeampi tulotaso on. Pienituloisimmista eli alle 1500 € kuussa tienaaavista 25 % on ostanut tai saanut jotain viimeisen 12 kuukauden aikana sosiaalisen median kirpputoriryhmästä ja 21 % on myynyt tai antanut jotain. Sen sijaan kahdessa korkeatuloisimmassa luokassa, joissa tienataan 3300–4500 € tai enemmän, ryhmiä on käyttänyt ostamiseen lähes 40 %. Myymisen osalta erottuvat kaikista korkeatuloisimmat eli 4500 € tai enemmän tienaaavat prosenttiluvun ollessa 35. Tulos oli jokseenkin yllättävä, sillä esimerkiksi Pessi ja Oravasaari (2011, 82–83) ovat todenneet alle 3000 € tienaaavien auttavan muita ihmisiä kaikista eniten ja epätodennäköisimmin heidän mukaansa puolestaan toisia auttavat 3001 € – 4999 € tienaaavat. Heidän tutkimuksessaan tulotason yhteys auttamiseen oli kuitenkin heikko, mikä vastaa suhteellisen hyvin ristiintaulukoinnin khiin neliötestin tuloksia, joissa yhteys ostamisen osalta oli vain melkein merkitsevä ja myymisen osalta merkitsevä.

Koulutuksen osalta voidaan todeta, että alhaisimmin koulutetut eli peruskoulun, kansakoulun tai sitä alemman koulutuksen suorittaneet käyttävät yhteisöpalveluiden kirpputoriryhmiä huomattavasti vähemmän kuin korkea-asteen koulutuksen suorittaneet prosenttilukujen ollessa 25 ja 40 ostamisen osalta ja 20 ja 36 myymisen osalta. Ylioppilastutkinnon suorittaneiden puolestaan voi todeta käyttävän ryhmiä aktiivisemmin verrattuna ammatillisen tason koulutuksen suorittaneisiin. Tulokset ovat linjassa aikaisemman tutkimustiedon kanssa, sillä ihmisten on todettu olevan halukkaampia auttamaan sen mukaan, mitä korkeampi koulutus heillä on (Pessi ja Orava 2011, 82).

Kotitalouden rakenteella on ristiintaulukoinnin perusteella huomattava yhteys kirpputoriryhmien käyttöön. Eniten ryhmissä toimivat kotitaloudet, joissa on lapsia ja vielä useammin kotitaloudet, joihin kuuluu kaksi aikuista sekä yksi tai useampi lapsi. Lapsiperheistä noin puolet käyttävät kirpputoriryhmiä tuotteiden ostamiseen ja noin 40 prosenttia tuotteiden myymiseen. Yksin asuvat puolestaan käyttävät ryhmiä vähiten, prosenttiosuuksien ollessa noin 20 sekä ostamisen että myymisen osalta. Aikaisemmassa tutkimuksessa toisten vapaaehtoisen auttamisen yhteydessä on todettu esimerkiksi, että yksin asuvat nuorten saavat eniten taloudellista tukea, kun taas lapsiperheet saavat tulonsiirtoja huomattavasti harvemmin ja yksin asuvat yli 65-vuotiaat lapsiperheitäkin harvemmin (Hiilamo & Niemelä 2011, 158). Nuorten taloudellinen tilanne näyttyy muuta epävakampana, ja he myös asuvat usein yksin. Tämä voi selittää yksin asuvien vähäisempää sosiaalisen median kirpputoriryhmien käyttöä. Toisaalta yksin asuviin voi kuulua myös ikäihmisiä ja kuten edellä on mainittu, he käyttävät ryhmiä muita harvemmin. Perheellisten suurta aktiivisuutta ryhmissä puolestaan selittää todennäköisesti se, että lapsien kasvaessa heille on tarpeen ostaa esimerkiksi uusia isompia vaatteita.

Tulokset ovat kokonaisuudessaan melko hyvin linjassa aikaisemman tutkimustiedon kanssa, jota on tehty suomalaisista vapaaehtoisina toisten auttajina. Toisaalta havaitut erot voivat selittyä sillä, että yhteisöpalveluissa tapahtuva jakamistalouden toiminta ei ole yhtä tyypillistä kuin perinteinen jakaminen ja auttaminen, jota aiemmassa tutkimuksessa on tarkasteltu.

5 Johtopäätökset

Olen tässä tutkielmassa tarkastellut sitä, mitkä sosiodemografiset tekijät ovat yhteydessä siihen, käytetäänkö kotitaloudessa sosiaalisen median yhteisöpalvelujen kirpputoriryhmiä. Ristiintaulukoinnin khiin neliötestin tuloksien perustella voidaan todeta, että ikä, koulutus sekä kotitalouden rakenne ovat kaikista vahvimmin yhteydessä yhteisöpalveluiden kirpputori- ja kierrätysryhmien käyttöön. Merkitsevä yhteys löytyi myös sukupuolen ja tulojen vaikutuksessa siihen, myydäänkö tai annetaanko kotitaloudessa jotain yhteisöpalveluiden kirpputoriryhmissä. Ristiintaulukoinnin tulokset ovat kokonaisuudessaan merkittäviä, sillä ne antavat tietoa vielä vähän tutkitusta, mutta ajankohtaisesta ja kasvavasta ilmiöstä.

Jakamistalouden palveluiden on luonnehdittu olevan muun muassa helposti saavutettaviksi (Mäenpää ja Timonen 2020, 13). Väitettä on kuitenkin syytä kyseenalaistaa yhteisöpalveluiden yhteydessä, sillä esimerkiksi vanhemmilla sukupolvilla ei välttämättä ole vaadittavia taitoja sosiaalisen median palvelujen kuten Facebookin tai ylipäätään tietokoneen itsenäiseen käyttöön. Myös tarvittavien laitteiden, kuten tietokoneen tai älypuhelimien käyttömahdollisuutta on syytä pohtia. Vaikka suuri osa nykyään omistaa niistä molemmat tai vähintään toisen niistä, ei sitä tule ottaa itsestäänselvytenä.

Sosiaalisen median kirpputoriryhmien kohdalla haasteita saattaa liittyä myös siihen, kuinka myydyt tai hankitut tuotteet toimitetaan. Usein tuotteita ostaessa sosiaalisen median ryhmistä on vastuu hakea ne myyjän luota tai noutaa sovitusta paikasta, kun taas esimerkiksi uutta tavaraa myyvässä nettikaupassa tuotteet on mahdollista tilata tarvittaessa kotiin asti toimitettuna. Tämän vuoksi nettikaupat, joissa myydään uutta tavaraa ovat myös houkuttelevampi valinta kuluttajalle, kun tuotteiden saaminen itselle on vaivattomampaa. Myös valinnanvaraa tuotteiden osalta on enemmän, kun taas yhteisöpalveluiden ryhmistä haluamaansa tuotetta voi joutua etsimään pitkään tai se voi jäädä jopa löytämättä. Ryhmiä voisikin ajatella selailtavan monesti hovin vuoksi, mikäli jotain kiinnostavaa löytyy tai ryhmät voidaan selata läpi ennen kuin tuotetta lähdetään ostamaan uutena. Sosiaalisen median kirpputori- ja kierrätysryhmien kohdalla on syytä pohtia myös niiden käytön luotettavuutta. Ryhmät ovat hyvä ja melko helppo tapa osallistua jakamistalouteen, mutta syystä tai toisesta luvattua tai jo ostettua tuotetta ei välttämättä saakaan itselleen. Nettikaupoista ostettaessa tällaista ongelmaa esiintyy harvemmin. Edellä mainittuja tekijöitä voi pitää esimerkkeinä yhteisöpalvelujen kirpputori- ja kierrätysryhmien heikkouksista.

Yhteisöpalveluiden kirpputoriryhmien houkuttelevuutta pohdittaessa on tärkeää huomioida myös kaupalliset kirpputoripalvelut, joihin lukeutuvat esimerkiksi Zadaa ja Sellpy. Ne voivat olla yhteisöpalveluiden ryhmiin verrattuna houkuttelevampia valintoja kuluttajalle esimerkiksi niiden sisältämien maksunvälitysominaisuuksien vuoksi. Tuotteita on toki rajallisemmin kuin uusia tuotteita myyvissä verkkokaupoissa, mutta edellä mainituissa palveluissa tuotteita on mahdollista selata ja ostaa vaivattomasti siten, ettei myyjään tarvitse olla yhteydessä. Kestävyyden näkökulmasta olisi paras, mikäli kuluttajat vaihtaisivat tuotteita ja kävisivät kauppaa vertaisina toistensa kanssa, sillä kaupalliset kirpputoripalvelutkin lisäävät esimerkiksi päästöjä, kun tuotteita on tarpeen toimittaa paikasta toiseen. Kestävyyden ja usein myös eettisyyden kannalta on kuitenkin kannattavampaa ostaa tuotteita käytettynä uuden sijasta, oli palvelu sitten kaupallinen tai ei-kaupallinen. Kirpputoriryhmien käytön vaikutuksia todellisen kestävyyden lisääntymiseen on toisaalta hankalaa todeta. Mikäli kuluttajat ostavat myös merkittäviä määriä tuotteita uutena ja laittavat niitä nopeasti kiertoon kirpputoreille, ei jakamistalouden keskeinen tekijä eli kestävyyden lisäämisen tavoite toteudu. Voisikin todeta, että jakamistalouden tulee ottaneeksi osaa monet kuluttajat, mutta merkittäväksi tekijäksi nousee tietoisuus ympäristötekijöistä ja tietoiset kestävämmät valinnat.

Tällä tutkielmalla on tiettyjä rajoitteita. Yhtenä rajoitteena voidaan pitää sitä, että aineiston kysymyksenasettelu on muodossa ” *Oletko sinä tai joku muu kotitaloutesi jäsen --*”, jolloin esimerkiksi sukupuolta tarkasteltaessa on otettava huomioon, että monissa useamman kuin yhden henkilön kotitalouksissa on eri sukupuolien edustajia. Vastajat eivät siis vastaa omasta puolestaan, vaan koko kotitalouden. Kuten edellä tutkielmassa on mainittu, naisten on todettu esimerkiksi olevan jonkin verran miehiä halukkaampia auttamaan toisia ihmisiä, joka voi olla yhteydessä miehiä aktiivisempaan jakamistalouden harjoittamiseen. Tuloksissa huomattiin myös, että yhteisöpalveluiden kirpputoriryhmissä perheelliset ovat edustetuimpina ja yleisellä tasolla naiset huolehtivat miehiä useammin esimerkiksi lasten vaatteiden hankinnasta. Miehet ovat siis voineet vastata myöntävästi siihen, onko kotitaloudessa käytetty yhteisöpalveluiden kirpputori- ja kierrätysryhmiä, vaikka eivät olisi itse niitä käyttäneetkään. Tämä voi selittää osaltaan sitä, miksi sukupuolten väliset erot ristiintaulukoinnissa olivat niin pienet. Kysymyksenasettelu on kuitenkin tarpeellinen aineistossa, sillä tietoa haluttiin saada juuri kotitalouksilta, mutta oman tutkielmani kohdalla sosiodemografisia tekijöitä tarkasteltaessa tämä on huomioitava yhtenä tuloksiin vaikuttavana tekijänä.

Vielä tällä hetkellä vähän tutkituista kotitalouksien jakamistalouden ilmiöistä on tarpeen tehdä jatkossa lisää tutkimusta jakamistalouden ja kiertotalouden kehittämiseksi. Jakamistaloutta, niin yhteisöpalvelujen kontekstissa, kuin yleisemmälläkin tasolla voisi tutkia esimerkiksi selvittämällä yksilöiden jakamistalouden harjoittamisen ja heidän ympäristöasenteiden sekä -arvojen yhteyttä. Sosiodemografisten tekijöiden osalta olisi mahdollista tarkastella niiden yhteisvaikutuksia eli sitä, mitkä sosiodemografiset tekijät yhdessä vaikuttavat yksittäisten kansalaisten tai kotitalouksien jakamistalouden harjoittamiseen sosiaalisen median palveluissa.

Sosiaalisen median yhteisöpalveluiden kirpputori- ja kierrätysryhmien käyttäjämäärän ja aktiivisuuden voisi nähdä kasvavan yhä tulevaisuudessa, kun tällä hetkellä ryhmissä eniten toimivat nuoremmat ikäluokat vanhenevat ja heidän voisi nähdä jatkavan palvelujen käyttöä tulevaisuudessaakin. Tulkintaa heidän ryhmien käytön jatkamisesta tukee esimerkiksi se, että toiminnan taustalla voivat olla ekologiset syyt, joiden on todettu selittävän osaltaan jakamistalouden harjoittamista osana elämäntapaa (Mäenpää & Faehnle 2017, 22.). Laajemmin voisi puhua asenteiden vähittäisestä muuttumisesta, sillä kuten edellä on tutkielmassa todettu, tällä hetkellä vanhemmat sukupolvet suhtautuvat vielä käytetyn tavaran ostamiseen yleisesti negatiivisemmin, kun taas nuoremmat ikäryhmät auttavat toisia ihmisiä haluakkaimmin sen ollessa jopa osa heidän elämäntapaansa ja he tiedostavat vertaisverkkokaupan hyödyt paremmin nyt ja tulevaisuudessa (Pessi 2008, 61; Kaupan liitto 2018).

Mikäli yhteisöpalveluiden kirpputori- ja kierrätysryhmien käyttö lisääntyy yhä tulevaisuudessa, niissä myytävien tuotteiden valikoimakin lisääntyy, joka voi jälleen houkuttaa lisää käyttäjiä. Ryhmien käyttäjämäärien lisääntyessä olisi tärkeää huolehtia niiden toimivuuden säilymisestä tai jopa kehittää sitä, sillä myönteiset käyttökokemukset lisäävät halukkuutta käyttää palveluja uudelleen. Esimerkiksi moderoinnin eli ryhmän sisällön valvonnan tarpeen voisi nähdä kasvavan. On kuitenkin syytä pohtia sitä, onko jakamistalouden harjoittaminen ja laajemmin kiertotalouden omaksuminen osaksi elämäntapaa vain tiettyä osaa väestöstä koskettava asia tulevaisuudessaakin. Jotta näin ei olisi, on julkisen keskustelun ja poliittisen päätöksenteon kohdistuttava yhä suuremmissa määrin kestävä kehityksen lisäämiseen ja kiertotalouden kehittämiseen.

Lähteet

Danielsbacka, Mirkka & Hämäläinen, Hans & Tanskanen, Antti O. (2020). Suomalainen auttaminen – Tukiverkostot suurten ikäluokkien ja heidän lastensa elämässä. Helsinki: Gaudeamus.

Harmaala, Minna-Maari (2017) Jakamistalous osana kestävää kehitystä. Teoksessa Minna-Maari Harmaala & Tuija Toivola & Maija Faehnle & Petri Manninen & Pasi Mäenpää & Mats Nylund (toim.) Jakamistalous. Helsinki: Alma Talent, 165–178.

Hiilamo, Heikki & Niemelä, Mikko (2011) Paras turva perheessä? Suomen kotitalouksien väliset tulonsiirrot kansainvälisessä vertailussa. Teoksessa Anne Birgitta Pessi & Juho Saari (toim.) Hyvien ihmisten maa: Auttaminen kilpailukyky-yhteiskunnassa. Helsinki: Diakoniamattikorkeakoulu, 145–163.

Hämäläinen, Hans & Tanskanen, Antti O. & Danielsbacka, Mirkka (2020) Vapaaehtoistyö ja hyväntekeväisyys. Teoksessa Mirkka Danielsbacka & Hans Hämäläinen & Antti O. Tanskanen (toim.) Suomalainen auttaminen – Tukiverkostot suurten ikäluokkien ja heidän lastensa elämässä. Helsinki: Gaudeamus, 182–195.

Kaupan liitto (2018) Käytetyt tavarat vaihtavat omistajaa yhä enemmän verkossa. <https://kauppa.fi/uutishuone/2018/02/02/kaytetyt-tavarat-vaihtavat-omistajaa-yha-enemman-verkossa/> Viitattu 11.10.2023.

Kotiranta, Mikko & Jylhämäki, Sinikka & Hurmerinta, Sini (2019) Millaisia ovat suomalaiset jakamistalousalustat? Kokonaiskuva suomalaisten jakamistalousalustojen toiminnasta ja velvoitteidenhoidosta. Verohallinto, Harmaan talouden selvitysyksikkö, selvitys 2.

Laurell, Christofer & Sandström, Christian (2017) The sharing economy in social media: Analyzing tensions between market and non-market logics. *Technological Forecasting & Social Change* 125, 58–65.

Mustonen, Pekka & Lindblom, Taru (2016) Helsinkiläiset myönteisiä vertaiskaupalle. *Kvartti* 3(2016) <https://www.kvartti.fi/fi/artikkelit/helsinkilaiset-myonteisia-vertaiskaupalle> Viitattu 24.11.2023.

Mäenpää, Pasi & Faehnle Maija (2017) Johdatus jakamistalouteen. Teoksessa Minna-Maari Harmaala & Tuija Toivola & Maija Faehnle & Petri Manninen & Pasi Mäenpää & Mats Nylund (toim.) Jakamistalous. Helsinki: Alma Talent, 19–39.

Mäenpää, Pasi & Timonen, Päivi (2020) Johdanto: Jakamistalouden monet kasvot. Teoksessa Pasi Mäenpää & Päivi Timonen & Siiri Söyrinki (toim.) Kuluttajat ja kansalaiset jakamistaloudessa – Tutkijapuheenvuoroja jakamistalouden kehitykseen. TEM oppaat ja muut julkaisut; 2020:3. Työ- ja elinkeinoministeriö, 5–21.

Mäenpää, Pasi (2020a) Johtopäätökset ja suositukset. Teoksessa Pasi Mäenpää & Päivi Timonen & Siiri Söyrinki (toim.) Kuluttajat ja kansalaiset jakamistaloudessa – Tutkijapuheenvuoroja jakamistalouden kehitykseen. TEM oppaat ja muut julkaisut; 2020:3. Työ- ja elinkeinoministeriö, 153–155.

Mäenpää, Pasi (2020b) Kansalaislähtöinen jakamistalous. Teoksessa Pasi Mäenpää & Päivi Timonen & Siiri Söyrinki (toim.) Kuluttajat ja kansalaiset jakamistaloudessa – Tutkijapuheenvuoroja jakamistalouden kehitykseen. TEM oppaat ja muut julkaisut; 2020:3. Työ- ja elinkeinoministeriö, 67–81.

Nylén, Erkki-Jussi (2019) Can abstract ideas generate change? The case of the circular economy. Teoksessa Anni Kangas & Johanna Kujala & Anna Heikkinen & Antti Lönnqvist & Harri Laihonon & Julia Bethwaite (toim.) Leading Change in a Complex World: Transdisciplinary Perspectives. Tampere: Tampere University Press, 281–299.

Pelkonen, Inka & Tanskanen, Antti O. & Danielsbacka, Mirkka (2015). Huono-osaiset nuoret aikuiset ja epävirallinen apu. Helsinki: Väestöliitto, työpaperi 2015:7.

Pessi, Anne Birgitta & Oravasaari, Tomi (2011) Suomalaisen altruismin tyypit. Auttamisen kolme muotokuvaa. Teoksessa Anne Birgitta Pessi & Juho Saari (toim.) Hyvien ihmisten maa: Auttaminen kilpailukyky-yhteiskunnassa. Helsinki: Diakonia-ammattikorkeakoulu, 71–90.

Pessi, Anne Birgitta (2008) Suomalaiset auttajina ja luottamus avun lähteisiin. RAY:n juhluvuoden kansalaiskyselyjen tulokset. Helsinki: RAY, avustustoiminnan raportteja, 2008:19.

Päläs, Jenna (2022) Oikeusasema jakamistalouden hyödykesopimussuhteissa – Tutkimus valasta, subjektiivisista sekä oikeuden ja sosiaalisen välisestä etäännyttämisestä. Väitöskirja. Oikeustieteet. Rovaniemi: Lapin yliopisto.

Repo, Petteri & Mykkänen, Juri (2020) Jakamisen sosiaalisuus kiertotaloudessa. Teoksessa Pasi Mäenpää & Päivi Timonen & Siiri Söyrinki (toim.) Kuluttajat ja kansalaiset jakamistaloudessa – Tutkijapuheenvuoroja jakamistalouden kehitykseen. TEM oppaat ja muut julkaisut; 2020:3. Työ- ja elinkeinoministeriö, 57–65.

Sjöblom, Paula & Virsu, Ville (2021) Kiertotalous-sanatunnettuus ja merkitystulkinnat. Puhe ja kieli 41:4, 265–284.

Tanskanen, Antti O. & Danielsbacka, Mirkka & Hämäläinen, Hans (2020) Lopuksi: Mitä olemme oppineet suomalaisesta auttamisesta? Teoksessa Mirkka Danielsbacka & Hans Hämäläinen & Antti O. Tanskanen (toim.) Suomalainen auttaminen – Tukiverkostot suurten ikäluokkien ja heidän lastensa elämässä. Helsinki: Gaudeamus, 213–227.

Tietoarkisto (2021a) Sosiaalitutkimuksen sosiodemografiset taustamuuttujat. <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvanti/taustamuuttujat/taustamuuttujat/> Viitattu 11.12.2023.

Tietoarkisto (2021b) Ristiintaulukointi. <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvanti/ristiintaulukointi/ristiintaulukointi/> Viitattu 29.10.2023.

Tietoarkisto (2021c) Ristiintaulukon riippumattomuustesti. <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvanti/ristiintaulukointi/khii2/> Viitattu 29.10.2023.

Tietoarkisto (2021d) Hypoteesien testaus. <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvanti/hypoteesi/testaus/> Viitattu 6.11.2023.

Tilastokeskus (2017) Jakamistalous: internetin majoitus ja kyytipalveluiden käyttö ja tavara-kauppa. https://www.stat.fi/til/sutivi/2017/13/sutivi_2017_13_2017-11-22_kat_004_fi.html Viitattu 10.10.2023

Tilastokeskus (2019) 4. Jakamistalous. https://www.stat.fi/til/sutivi/2019/sutivi_2019_2019-11-07_kat_004_fi.html Viitattu 11.10.2023.

Tilastokeskus (2020) Vertais- ja jakamistalouden ilmiöt kotitalouksissa. <https://www.stat.fi/tup/kokeelliset-tilastot/vertais-ja-jakamistalous/index.html> Viitattu 30.9.2023.

Tutkimuseettinen neuvottelukunta (2023) Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan HTK-ohje 2023. Helsinki. https://tenk.fi/sites/default/files/2023-03/HTK-ohje_2023.pdf Viitattu 7.1.2023.

Virsu, Ville & Sjöblom Paula (2020) Kiertotalouden kehykset: Vertailussa viranomaisviestintä ja kansalaisten määritelmät. Media & viestintä 43:3, 227–247.

6.1 Aineisto

Tilastokeskus: Vertais- ja jakamistalouden ilmiöt kotitaloudessa 2019 [sähköinen tietoaaineisto].

Versio 1.0 (2021-05-27). Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto [jakaja]. <http://urn.fi/urn:nbn:fi:fsd:T-FSD3501>